

Приложение №1

ОТЧЕТ
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА
ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ЗА 2020 Г.

I. Предизвикателството Ковид 19 и отражението му върху туризма

Отражението на Ковид 19 върху туризма на глобално ниво

2020-та година ще се запомни като най-неблагоприятната година в историята на туризма. Според последните данни на Световната организация по туризъм към ООН (СOT) от 28 януари 2021г. пътуванията в световен мащаб са намалели със 74%, а срывът на туризма възлиза на приблизително 1,3 трилиона долара (11 пъти повече от загубите, регистрирани по време на икономическата криза от 2009 г.), като между 100-120 млн. работни места в сектора са изложени на риск.

Последните данни от 6 ноември 2020 г. на Световния съвет за пътувания и туризъм (WTTC) показват, че 18,8 милиона работни места в Европа (11,5 милиона в ЕС) вече са били засегнати в сектора през 2020 г.

Според Европейската организация за безопасност на въздухоплаването (EUROCONTROL) към 01 януари 2021 г. европейският въздушен трафик за 2020 г. е намалял с 55% спрямо 2019 г. Общо 5 милиона полета са изпълнени през 2020 г. в сравнение с 11,1 милиона през 2019 г., което представлява загуба от 6,1 милиона полета.

Крайно негативните последици от пандемията Ковид 19 са безпрецедентни по мащаб и за Европа. Спадът, който е регистриран през 2020 г., е от 70% спрямо 2019 г. Регионът претърпя най-големия спад в абсолютно изражение, с над 500 милиона по-малко международни туристи през 2020 г.

Всички европейски дестинации по информация на Европейската туристическа комисия (ЕТК) са регистрирали рекорден спад в международните пристигания през 2020 г., между 51% и 85%. Всяка трета дестинация отчита спад от 70% до 79%., като при страните, разчитащи основно на международните пазари, резултатите са още по-значителни (Черна гора -85%, Кипър -84% , Румъния - 83%, Гърция - 79% и Испания - 77%) . Според статистиката на Националния статистически институт (НСИ), България отчита спад със 71% при международните пристигания през 2020 г.

Ковид 19 значително повлия и на шестте ключови пазара, генериращи туристи за Европа:

- **Пазар Канада** – най-сериозно пострадали дестинации са Хърватска с 97% спад, Словения и Черна Гора с по 94% и Унгария с 93%.
- **Пазар Русия** – най- пострадала дестинация е Гърция с 95% спад, следвана от Литва с 93%, Черна Гора с 91%, България с 90% и Испания с 88%.
- **Пазар Япония** – Литва с 98% спад е водеща пострадала дестинация, следвана от Хърватска, Словения, Норвегия, Швейцария и Естония с по 90%.
- **Пазар Китай** – и тук Литва е със сериозен спад от 97%, Черна Гора с 96%, Румъния, Норвегия и Хърватска с по 95%.

- **Пазар САЩ** – с по 92% спад са Гърция и Хърватска, Словения и Черна Гора с по 90% и Унгария с 89%.
- **Пазар Индия** – Хърватска регистрира най-сериозния спад с 96%, Черна Гора с 95%, Австрия и Швейцария с по 94% и Испания с 93%.

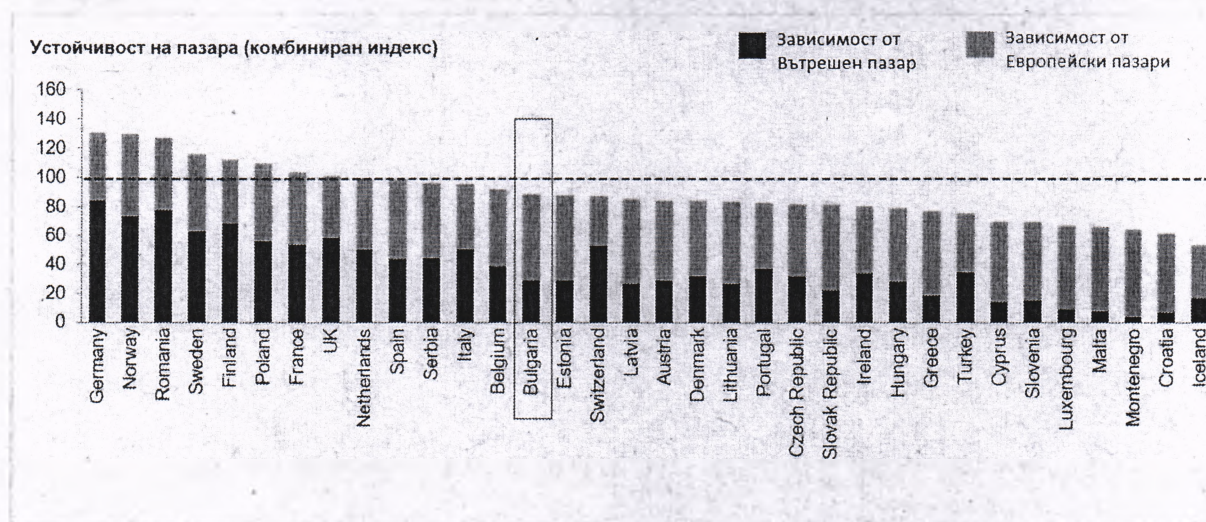
Отражението на Ковид 19 върху туризма в България, и в частност София

Пандемията от Ковид 19 и извънредната епидемична обстановка увеличиха предизвикателствата пред българския туризъм. Те промениха облика на сектора, налагайки предприемане и осъществяване на мерки, които трябва да положат добра основа, както за гарантиране живота и здравето на всеки турист, така и за бъдещото развитие на туризма.

В резултат от кризата, свързана с Ковид 19, пътуванията между държавите в Европа отбелязаха рекордни спадове. Високата зависимост на България от търсенето от европейски туристи, поставя под въпрос устойчивостта на сектора. (графика 1).

Графика 1

Източник: Европейска Туристическа Комисия

Спадът в търсенето към България на някои от ключовите за страната пазари през 2020 г. спрямо 2019 г. е както следва:

- Германия – спад с 60%
- Франция – спад с 60%
- Италия – спад със 70%
- Великобритания – спад със 70%
- Нидерландия – спад с 60%
- Русия – спад с 90%

По данни от Националния статистически институт (НСИ) през 2020 г. малко над 4 млн. туристи са пренощували в местата за настаняване на територията на България, като от тях близо 2,85 млн. са българи, а чужденците са почти 1,18 млн. Това представлява спад от близо 51% спрямо 2019 г.

Реализираните през 2020 г. нощувки, спрямо тези от 2019 г., също бележат намаление от приблизително 56% и от малко над 27 млн., спадат до 12 млн.

По данни на Министерство на туризма, загубите през първите 9 месеца на 2020 г. от вътрешен и входящ туризъм в България възлизат на 4,2 млрд. лв., като прогнозите са да достигнат 5 млрд. лв. за календарната 2020 г.

Туризмът е секторът в София, който заема дял от приблизително 3% от икономиката на града и в него пряко са заети около 5% от работоспособното население. Той се оказва най-силно засегнат от пандемията Ковид 19, което се дължи и на въведените протиепидемични мерки:

- Временно бяха преустановени организираните пътувания на български граждани в чужбина, организираните пътувания на чуждестранни граждани у нас, както и всички организирани посещения в рамките на вътрешния туризъм;
- Фактически бе преустановена дейността на туроператорите и туристическите агенти, конгресните центрове, транспортните фирми, свързани с туризма, екскурзоводите, туристическите атракции и други свързани услуги;
- Близо 90% от конгресни и др. събития, планирани за 2020 г., бяха отменени, проведени в онлайн форма или пренасочени за второто полугодие на 2021 г.;
- Ограничена бе дейността на местата за настаняване за определени периоди;
- Затворени бяха за определени периоди самостоятелните заведения за хранене и развлечения с изключение на тези, които могат да предоставят храна за вкъщи;
- Силно бяха редуцирани възможностите за пътуване с обществен транспорт до/извън София;
- Много бяха редуцирани броя на полетите до и от София, поради наложените ограничения за пътувания от/до почти всички държави в Европа и света.

Настаняване

Съгласно данните на НСИ (данните обхващат места за настаняване с капацитет над 10 легла) пренощуващите лица за 2020 г. в Столична община (СО) са 420 849 души, като спрямо 2019-та година е регистриран спад от близо 64%. При българските граждани се отчита по-слабо намаление от близо 47%, докато при чуждестранните граждани, то е значително по-осезаемо, като достига 72%. Това обстоятелство се дължи на ограничителните мерки за пътувания в Европа (графика 2 и 3).

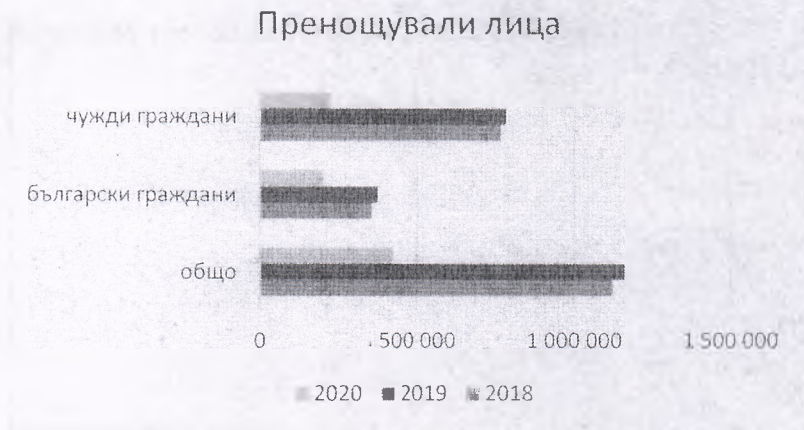
Графика 2

Източник: НСИ

Графика 3

Източник: НСИ

При реализираните брой нощувки на територията на СО (графика 4 и 5), данните са приблизително идентични, като общият спад е от малко над 62%. При българските граждани спадът е в размер на 40%, а този при чуждестранните възлиза на 71 %.

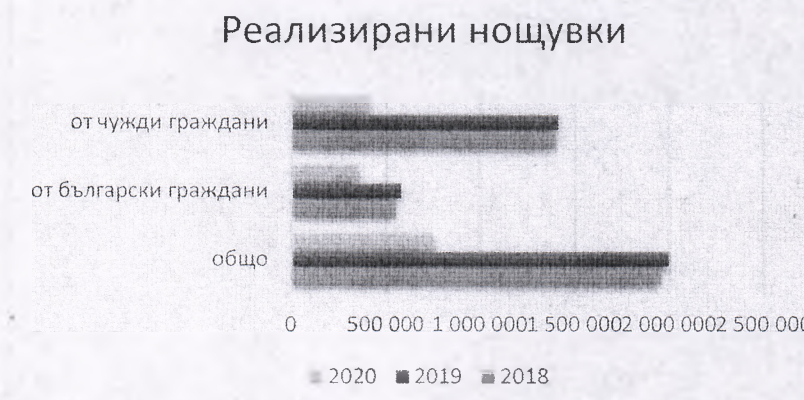
Графика 4

Източник: НСИ

Графика 5

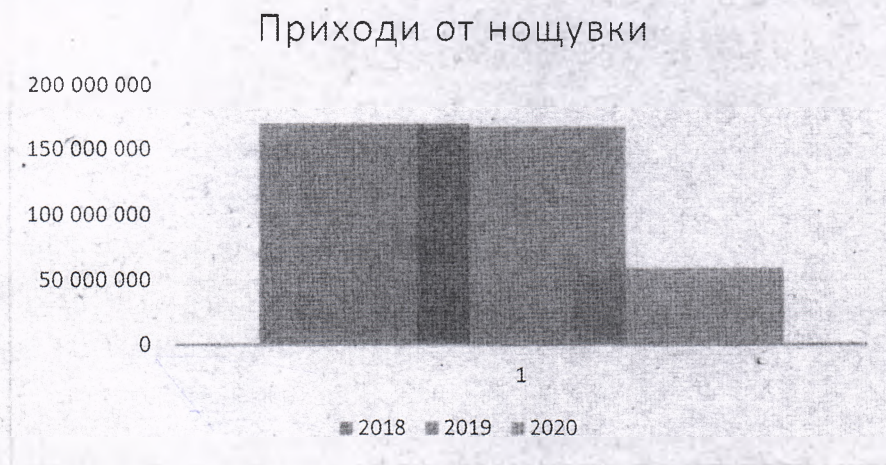
Източник: НСИ

Приходите от нощувки следват общата тенденция, с близо 65% спад на годишна база. Постъпленията са малко под 60 млн. лева, при близо 170 млн. лева през предходната 2019 г. При българските граждани намалението е с 45 %, докато при чуждестранните достига до 70%. (графика 6 и 7)

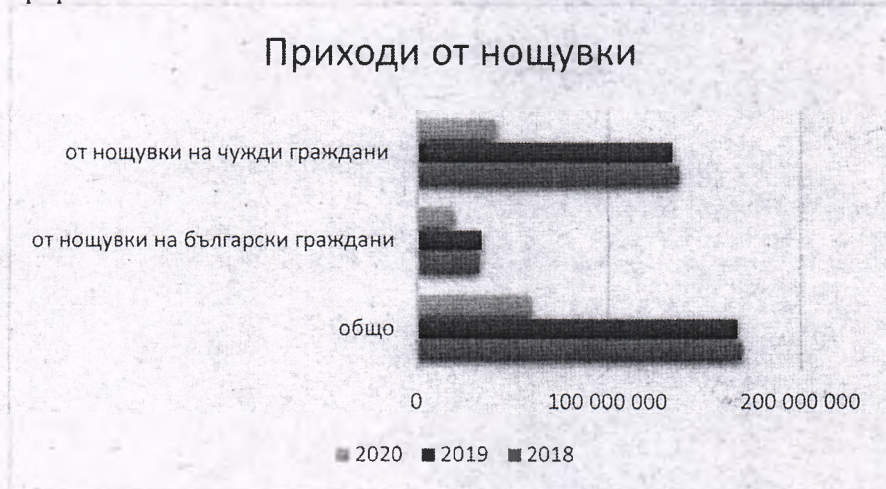
Графика 6

Източник: НСИ

Графика 7

Източник: НСИ

Съгласно данните на НСИ, през 2020 г. в София броят на местата за настаняване е нараснал с 2%, като общият брой легла бележи ръст от 6%. Средният престой нараства от 1,7 до 1,8 дни. Средната цена на нощувка бележи цялостен спад с близо 7%, възлизайки на малко над 78 лв. Средният приход от 1 лице намалява с 3% и се равнява на малко над 140 лв. Средният приход от 1 легло бележи спад от близо 67% и от малко над 13 000 лв. за 2019 г. възлиза на 4 400 лв. за 2020 г.

През 2020 г. най-предпочитаните места за настаняване са хотелите, семейните хотели и хостелите.

Значителният спад, както в броя на туристите, така и в броя на нощувките водят и до осезаем спад при приходите от туристически данък. По данни на Дирекция „Общински приходи“ на СО за 2019 г., стойността на внесения туристически данък е в размер на 2 212 552 лв., докато за 2020 г. той е в размер на 963 961 лв., което представлява понижение с 56 % спрямо 2019 г.

Въздушен транспорт

Сходна е ситуацията и за най-голямото международно летище в страната - Летище София. През 2020 г. общият брой на пристигналите пътници е намалял с 60% и достига до малко над 1,4 млн. Дълбочината на кризата проличава и при общия брой на преминалите пътници, които през 2020 г. бележат спад до 2,9 млн., при 7,1 млн. през 2019 г. Броят на излетелите и кацнали самолети е намалял със 73% през 2020 г. спрямо 2019 г. (графика 11 и 12)

Графика 11

Източник: Летище София

Графика 12

Източник: Летище София

Предприети мерки от СО в помощ на туристическия сектор в София за справяне с последствията от Ковид 19

През 2020 г. СО предприе редица мерки за намаляване на въздействието на Ковид 19 кризата, в т.ч., отнасящи се и за туристическия бизнес:

- Промяна в сроковете за заплащане на такса за битови отпадъци за 2020 г., като се удължава срокът за заплащане на първата вноска от 30 април на 30 юни;
- Освобождаване от заплащане на съответната такса за срока на противоепидемичните мерки на лицата, на които са издадени Разрешения за ползване на място за извършване на търговия на открито върху терен общинска собственост, Разрешение за ползване на място за разполагане на подвижни съоръжения пред стационарни търговски обекти върху терен общинска собственост, както и лицата, които не могат да встъпят в издадените им съответни Разрешения;
- Освобождаване за срока на противоепидемичните мерки на лицата, които имат действащи договори за наем на общински нежилищни площи преди 13.03.2020 г. с кмета на СО от заплащане на договорената наемна цена за времето, през което са преустановили своята дейност;
- Лицата, страни по действащи договори за наем на общински нежилищни имоти, сключени с кмета на Столична община, респективно с кметовете на райони или търговски дружества със сто процента участие на СО в капитала, преди 13 март 2020 г., за които е налице спад на приходите от продажби, в резултат на въведените противоепидемични мерки на територията на Република България, в частност на територията на Столична община, заплащат наемна цена в намален размер, съобразно предвиденото в това решение, за срок не по-дълъг от срока на действие на въведените противоепидемични мерки;
- Утвърждаване на „Гаранционен инструмент за подкрепа“ на малкия и среден бизнес на територията на Столична община;
- Удължаване на срока на временните удостоверения за категоризация на туристическите обекти на територията на Столична община;
- Създаване на рубрика „Ковид 19“ в сайтовете www.sofia.bg и www.visitsofia.bg за своевременно информиране на заинтересованите лица в т.ч. и пътуващите такива.

II. Отчет за изпълнението на Програмата за развитие на туризма на територията на Столична община за 2020 г.

Програмата за развитие на туризма на територията на СО за 2020 г. е приета с Решение № 515 от 22.10.2020 г. на СОС. Програмата беше съобразена с епидемиологичната обстановка и в нея бяха включени мерки съответстващи на четирите приоритета, заложи в Стратегията за развитие на София като туристическа дестинация, които могат да бъдат изпълнени до края на 2020 г.

Приоритет 1: Развитие на туристическия продукт

Един от най-перспективните видове туризъм за град София е конгресният и конферентен (MICE) туризъм. Той осигурява и най-голяма придадена стойност от останалите видове туризъм. Независимо от развитието и инвестициите в конферентни центрове и конферентни зали във висококатегорийните хотели, в града се провеждат преобладаващо средни по мащаб събития. Вследствие на пандемията от Ковид 19 може да се счита, че 2020 г. е „нулева“ за този вид туризъм.

На база съществуващия потенциал и водени от желанието за привличане на значими събития след преодоляването на пандемията от Ковид бяха проведени срещи с Националния борд по туризъм и Българското конгресно бюро за обсъждане на възможностите за взаимодействие и бъдещо сътрудничество чрез подписване на меморандум за разбирателство и сътрудничество, което да бъде последвано от създаването на постоянен орган за развитието на конгресния, конферентния, събитийния и делови туризъм, с водещата роля на СО.

През 2020 г., поради въведените ограничителни мерки, вследствие на кризата от Ковид 19, и липсата на присъствено провеждане на значими спортни и културни прояви не бяха разработвани съпътстващи програми за популяризиране на туристическите обекти в София.

С цел развитие и популяризиране на религиозния туризъм, в продължение на 10 години, ОП „Туризъм“, в партньорство с Богословския факултет при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Софийска Митрополия, организира и поклонническия път Покров Богородичен - от църквата „Св. Петка“ в кв. „Кремиковци“ до Кремиковски манастир „Св. Георги Победоносец“. През 2020 г., поради епидемичната обстановка и въведените ограничения за събиране на големи групи от хора, ОП „Туризъм“ не се включи в промотирането и организирането му.

Приоритет 2: Усъвършенстване на маркетинговите комуникации

При създалата се епидемиологична обстановка традиционният маркетинг се наложи да бъде изместен изцяло от дигиталния. Това се оказа ключовото предизвикателство, с което трябваше да се справи екипът на ОП „Туризъм“ и да покаже, че въпреки пандемията животът в София не е спрял. Въпреки ограничения експертен ресурс, усилията бяха насочени към обогатяване съдържанието на официалния туристически сайт www.visitsofia.bg и по-активно представяне на дестинацията в страницата във Фейсбук.

Отчитайки факта, че на фона на повишената несигурност актуалната и надеждна информация е по-важна от всякога както за туристите, така и за жителите на столицата, през месец април 2020 г. на началната страница на сайта, в двете езикови версии, беше създаден специален сектор „Ситуацията с Ковид 19 в София и България“, където се публикува, на български и английски език, актуална информация за въвежданите мерки и условията за пътуване.

След приемането на Програмата за 2020 г. от СОС, бяха проведени срещи със заинтересованите страни за разработване на концептуална рамка за създаването на методика за продуктов бранд и визуална идентичност на София като туристическа дестинация.

В резултат на проведените разговори се реши модернизирането на сайта www.visitsofia.bg, надграждането и добавянето на нови функционалности да бъде извършено след приемането на продуктовия бранд и визуалната идентичност на София като туристическа дестинация.

През 2020 г. СО чрез ОП „Туризъм“ участва в различни национални и международни туристически борси, изложения и панаири.

„Ваканция и спа експо 2020“, София, 13-15 февруари 2020 г.

От 13 до 15 февруари 2020 г., СО участва в най-големия форум за туристическата индустрия в България, в който бяха представени професионалисти от страната и чужбина, държавни и общински структури, неправителствени организации, крайни потребители и медии. ОП „Туризъм“ в партньорство със Зоологическа градина - София представи една от обновените и интересни туристически атракции в столицата. Върху

изложбена площ от 36 кв. м. на тематично изградения щанд беше представен туристическия продукт на София в своята цялост, както и впечатляващата колекция от над 2000 животни от 240 вида от цял свят, центърът за екологично образование, природна защита и консервационния център за редки и застрашени видове на територията на Столичния зоопарк.

Като част от съпътстващата програма на Международното туристическо изложение „Ваканция и спа експо 2020“ на 14 февруари 2020 г. се проведе Седмата годишна среща на Националния борд по туризъм, на която бяха поставени на обсъждане три важни теми за българския туризъм: „България – Инвестиционна дестинация“, „България – Дигитална и споделена икономика“, „България – Национален туристически бранд“.

Международно туристическо изложение ФИТУР (FITUR) в Мадрид, Испания, 22 - 26 януари 2020 г

По време на 40-ото международно туристическо изложение ФИТУР, в което участваха над 900 изложители от 165 страни, ОП „Туризъм“ представи София със самостоятелен информационен деск, част от информационния щанд на България. Интересът към българската столица от страна на испанските туристи нараства през последните години. През 2019 г. техният брой бележи сериозен ръст в сравнение с предходната година и нарежда Испания на 8-мо място сред генериращите за София пазари. Туристите от пазар Испания са привлечени от богатото културно-историческо наследство и възможностите за забавления в българската столица. Посетителите на щанда можеха да избират между различни рекламни-информационни материали на испански език за София, които представят туристическите забележителности, културно-историческото наследство на града, църквите и манастирите в София и околностите.

На отделни работни срещи с ръководители на Националната туристическа организация на Сърбия и с директора на Агенцията за реклама и насърчаване на туризма в Северна Македония бяха обсъдени възможностите за реклама на туристическия потенциал на София в Белград и в Скопие.

Международно Средиземноморско туристическо изложение (IMTM), Тел Авив 11-12 февруари, 2020 г.

От 11 до 12 февруари 2020 г. в град Тел Авив - Израел се проведе международното Средиземноморско туристическо изложение - най-голямото туристическо изложение в Източно средиземноморския регион. По време на изложението България се представи с информационен щанд от 100 кв. м, организиран от Министерството на туризма, на който освен СО присъстваха община Варна, община Банско, български туроператори и хотелски вериги. Основната цел на участието на София по време на туристическото изложение в Тел Авив беше имиджово представяне - популяризиране на София като дестинация за културно-исторически и целогодишен туризъм, град на киното от мрежата на творческите градове на ЮНЕСКО, Европейска столица на спорта, както и повишаване интереса към София на пазар Израел от страна на професионалисти и крайни потребители. Израел е сред важните генериращи пазари за София и броят на посетителите от тази държава бележи устойчив ръст през последните години. През 2019 г. пазар Израел е на второ място след Германия по брой туристи, посетили София.

Международно туристическо изложение в Белград, 20 -23 февруари 2020 г.

Това е най-голямото и най-значимото събитие, посветено на туризма в Република Сърбия. През 2020 г. в него участваха повече от 700 изложители от над 40 страни. Страна-партньор на това издание на изложението беше Египет.

Оправдаха се очакванията на организаторите за рекорден брой посетители, който надхвърли 70 000 души. Едновременното провеждане в залите на изложбения център на още три изложения: за вино, сувенири и хотелско и ресторантьорско оборудване, допринесе за значително по-голямата посещаемост на туристическото изложение.

София ежегодно представя своя туристически продукт на този форум. Подчертан беше интересът на посетителите към поклоннически пътувания, културно-историческото наследство, новите атракции в столицата и възможностите за шопинг туризъм. Информационният деск на София беше част от българския национален щанд, на който бяха представени още пет общини, както и няколко спа хотела.

В поредица от срещи с представители на медии и туроператори бяха обсъдени възможностите за активизиране на сътрудничеството между София и Белград, с цел привличане на по-голям брой туристи. На среща с изпълнителния директор „Развитие и събития“ в Туристическата организация на Белград бяха очертани основните моменти за реализиране на нашата идея - три български градски туристически дестинации да представят своя туристически продукт в Белград през месец юни 2020 г. За съжаление, този проект не беше реализиран поради настъпилата епидемия и последвалите ограничения.

Световен туристически пазар (СТП) (World Travel Market), Лондон 9-11 октомври 2020 г. Първо онлайн издание

За първи път в 40-годишната си история, поради пандемията от Ковид 19, най-голямата борса за професионалисти в туристическата индустрия СТП - Лондон се проведе онлайн. Конференциите и форумите на живо разглеждаха някои от проблемите, пред които е изправен туристическия сектор в новата обстановка, отражението на глобалната здравна пандемия върху индустрията на пътуванията и туризма, стъпките за възстановяване.

Представителят на ОП „Туризм“ се включи в уебинар на тема: „Ускоряване на иновациите в пътуванията след коронавирус“ с лектор Каролин Бремнер, ръководител на туристически изследвания към Юромонитор Интернешънъл; дискусия на тема „Визията за 2021“ с участници от различни сфери на туризма, по време на която бяха обсъдени основно новостите в маркетинговите стратегии за промотиране на дестинации; лекция на тема: „ Бум на вътрешния туризъм през 2021 година“ с лектор Вики Милър, Директор маркетинг и дигитализация, „ВизитСкотланд“; уебинар на тема „Устойчивост и Ковид 19“.

Като цяло, през 2020 г., целта на събитието беше да се представят нови идеи за справяне на туризма с предизвикателствата в новата ситуация. Единодушно бе мнението на експертите, че за рестартирането на пътуванията и туризма най-важно на този етап е туристите да се чувстват уверени в своята безопасност по време на пътуването и престоя си. Беше отбелязано, че предпочитанията ще бъдат ориентирани към вътрешния туризъм, дестинациите трябва да се обърнат към иновативни форми за промотиране и маркетинг, а туристическият сектор следва да роботизира някои услуги, които биха повишили степента на безопасност.

През 2020 г. бяха публикувани рекламни карета и рекламно-информационни материали в специализирани български издания.

От януари до септември 2020 г. в изданието Карта-пътеводител на София (Map Guide Sofia), върху рекламна площ от 5 рекламни карета с размер 12.3 см x 7.5 см, ОП „Туризм“ рекламира събития и атракции. Информацията се актуализираше на всеки два месеца като интересът на туристите се насочваше към актуални събития, интересни и по-малко познати забележителности, места за спорт и развлечение.

Друго специализирано издание, в което София публикува реклама, е Информационен пътеводител на София (Sofia City Info Guide). Изданието е луксозно, с включена карта на града. То излиза ежемесечно на английски език. Годишният тираж е 240 000 броя и се разпространява безплатно на летище София, в хотели, заведения и инфоцентрове, външнотърговски представителства на България и дипломатически мисии. През 2020 г. бяха реализирани три публикации – през месеците януари, февруари и март, посветени на зимните спортове, маршрути на Витоша и Столичния зоопарк.

В изпълнение на разпоредбите на Закона за туризма и Наредба 2 за единните стандарти за организация на дейността на Туристическите информационни центрове и националната мрежа на Туристическите информационни центрове бяха подадени заявления до Министерство на туризма за сертифициране на 4-те туристически информационни центрове, които се намират на територията на СО.

Приоритет 3: Подобряване на общата инфраструктура и достъпността на средата се изпълняваше в съответствие с инвестиционната програма на Столична община.

Приоритет 4: Институционално развитие, координация и партньорство със заинтересованите страни

Учредяването на Организацията за управление на Софийски туристически район (ОУСТР) съвпадна с влошаването на условията за туризъм, което препореди приоритетите на икономическите оператори и общините в областта на туризма и се отрази негативно върху активността на организацията като цяло. Въпреки това през 2020 г. ОП „Туризм“ предприе необходимите действия, за да подкрепи започващата дейност ОУСТР чрез:

- Изготвяне и предоставяне на информация за СО, за включване в изготвената база данни за туристическите ресурси, местата за настаняване, ТИЦ, стратегически и планови документи;
- Подготвяне и предоставяне на информация за СО и туристическите й ресурси и продукти за включване в имидж брошура на ОУСТР, която предстои да бъде издадена през 2021 г.;
- Предоставяне на информация за изготвяне на културен календар;
- Подготвяне и изпращане на информация за изготвяне на анализ на туристическите ресурси на ОУСТР.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/ЕЛЕН ГЕРДЖИКОВ/